

Name : Attia Artaf.
Subject : Punjabi

سوال نمبر 1: بابا فرید گنج شکرؒ نے اخلاقیات نوں انسانی
جیون دی کئی قرار دتا اے۔ کھل کے بیان کرو؟

1

تعارف :-

بابا فرید گنج شکرؒ دا اصل ناں "مسعود"
سے آپؒ بابا فرید گنج شکرؒ دا ناں ٹال مشہور ہوئے۔
آپؒ دا کھل اک فذیبی خاندان تال اے۔ آپؒ
د والد دا ناں بابا سلیمانؒ اے جے آپؒ دی والدہ
دا ناں بی بی کریمؒ اے۔ بابا فریدؒ ملتان دے شہر
اک ہندو کوٹوال وچ پیدا ہوئے۔ آپؒ نے تفسیر
فقہ، ترجمہ قرآن پاک، حدیث دی کجلم حاصل کئی۔
اک دن آپؒ مولانا منہاج الدین دے درس وچ
تفع پڑھ رہے سن جے حضرت قوام مجتہدؒ، کسریف
آئے۔ آپؒ توں پوچھا کہ کتہ پڑھ رہے
ہوئے بابا فریدؒ نے جواب دتا کہ "تفع" جے ایمان
ن پوچھا کہ ایہ ایمانوں کج تفع وی دیوے گی۔ جے
بابا فریدؒ نے ایمان توں تکیا جے سمجھئے۔ آپؒ نے فرمایا
منیوں اسی تو سیر سکوں تہاڑی دان توں تفع
ملے گا۔ جے آپؒ دے مرید ہوئے۔ بلا فریدؒ اک
صوفی جے باغل بزرگ سن جے ایمان اخلاقیات نوں
انسانی جیون دی کئی قرار دتا۔

2. بابا فرید دیاں کتاباں :-
بابا فرید دیاں کتاباں

درج ذیل ہیں

(i) اسرار انبیاء

(ii) رامت القلوب

(iii) فوائد السالکین

3. بابا فرید دی اخلاقیات بارے شلوک :-
بابا فرید

دی شاعری دا موضوع اخلاقیات اے۔ جنہوں اہل
نے اپنی شلوکاں راس لوکاں تک پہنچایا اے۔ شلوک
دو یا دو توں و دھ مہرچاں دی اک ایسی نظم
ہوندی اے جس توں کس اللہ دا بندہ (اللہ نوں)
نے لکھا ہویا اے۔ یہ شلوک وچ موضوع دی کوئی
قدر نہیں ہوندی۔

4. بابا فرید دی شاعری دا ماحز :-
شعر

ع اہل شیخ فرید شکر گنج عارف اہل ولایت
ہک ہک سخن زبان اویدی دا رہبر راہ ہدایت

بابا فرید دی شاعری دا ماحز لوکاں دی اصلاح

کرتا اے۔ لوکاں دی اخلاقیات توں بہتر کرتا اے

انہاں دی توجہ اسلام ول کھوانا اے۔ لوکاں دا

دلاں و رنگ توں دھو کہ اکی توں اللہ پاک

دی طرف نور دلوانا اے۔ بابا فریدؒ نے اپنی شاعری
وہ ڈرے لوکان تون بہت ہے دیاں فلان دسان اے
اینان دی اصلاح کیتی اے۔

5. تصوف بہت بابا فریدؒ

دین دی عملی صورت تون کھوف

اکھیا جاندا اے۔ حورون دین وچ افلاکی قدراں دا
حوالہ کرتا اے اے اسی وقت بزرگان دین دی توجہ
لوکان دی افلاکی قدراں تون ٹھیک کرن ول سے جاندا
اے۔ تصوف تون مراد اے کہ نفس دی پاکیزگی،
انداز کے باہر صفائی، ظاہر کے باہر دی اصلاح
سیرت اے اے دل عِز اللہ تو پاک سے جاندا اے۔
بابا فریدؒ پاک باعمل صوفی
بزرگ سن ہے آپؒ نے اخلاقیات بارے بہت دس
دتا اے۔ آپؒ نے دنیا دی چیزیں تو عمارتی اے
دین تو مٹان والی چیزیں سمجھانا

فریدؒ کہتے، شکر، نواہت ماکھیوں ماجھادوردہ
سے وستوں مٹھیاں رب نہ بچیں تڑھ

بابا فریدؒ مزید فرماتے، جس کم اکرت وچ
ایک ایک چیز دا حساب سےوے گا۔

فریدؒ روٹی گیری کاٹھ دی لاون میرا بھگے
جنہاں کھادی چھوڑی گئے سپن گدکو

6۔ مرشد دا ذکر:-

آہو فوج مرشد دا بڑا خاص مقام

۱۔ پنجابی صوفیانہ شاعری وچ مرشد دا ذکر بڑی

حقیقت نال کیتا گیا اے۔ مرشد اپنے مریدین نوں

اکثر بار دس کہ اینک دس دل وچ اکثر دی

فکر پیدا کرد پڑی۔ مگر ان پاک وچ وی ~~ہوا~~

آیا اے کہ۔ "اے ایمان والو! میری ذات

نوں راہ بہن لئی وسیلہ (مرشد) تلاش کرو۔"

مرشد اوکے نوں صحت لیا جیسا اے جی کوون کوئی

کم دی شے علی سکے۔

و۔ کج نہ کج، کج نہ سمجھ دنیا کجی بھلا

سائیں میرا چنگا کیتا، پس تان بھنی دجلا

7۔ واحد الوجود:-

بابا فریدؒ دی ابن عربی دے نظریہ

واحد الوجود دے حق واک سن۔ آپؒ دی شاعری

وچ وی واحد الوجود دے جھلکی نظر آندی اے۔

اسی نظریہ دے مطابق ساری کائنات اللہ تعالیٰ

دے وجود نوں پیدا سوئی۔ لب سوینے اے اپنے آپ

نوں مختلف صفات وچ ظاہر کیا۔

و۔ فرید خلق خلق مس، خلق وے رب مانہ

مذاکس نوں پہنچے، جان تیس بن کوئی نانہ

8۔ عشق حقیقی:-

عشق لاک پاک فدیہ اے۔ محبت جیروا

خود فریادی ہے نفس پرستی توں پاک سوئے ہے عشقِ را
 دارِ حاصلِ کردی ہے الہدیٰ سب نالوں اعلیٰ
 شکرِ ربِ نالِ عشقِ ہے توں عشقِ حقیقی اکھیا
 حاندا ہے - اوصاف کے مژدن والا شخص برائیاں
 برائیاں توں پاک سوئے ہے نہ جائے اکی مقام تک
 سید علی محمد ۲۱

فرید ہے توں عقلِ لطیف مائے لکھ نہ لکھی
 اپنے گریبان میں سرِ پیواں کرتا ویکو

۹۔ خود و تکبر دی تندی۔

بایا فرید ہے اپنی شاعری
 وجہِ اخلاقیات توں بہتر کون لئی عاجزی کے انکساری
 دا ذکر کیتا ہے - اخلاقیات دا سرمہ توں وڈا
 اہول ہے کہ انسان اپنی اکرہ، غرور، تکبر توں ضم
 کر دے۔

فرید امن میدان کر ٹوٹی بٹے لا
 آگ مول نہ کوئی دوزخ سہی بھا

۱۰۔ دنیا دی بے ثباتی۔

بایا فرید ہے اپنی شاعری وجہ
 دنیا دی عارضی سیون دا اشارہ دی کیتا ہے -
 دنیا عارضی ہے - فریوی اسی وڈیا وڈیا عمارتاں
 بکھریاں لیرا ہے - اکھڑت دل توجہ ہی نہیں
 دیندے

۵۔ فریدا کوٹھ منڈپ مارڈیاں، اسار بندھوئے گئے
کوٹھے دارب لاک گوری اکٹھے۔

۵۔ فریدا کوٹھ منڈپ، مارڈیاں، ایت نہ لائی چیت
مٹی پٹی اتالویں، کوئی نہ یوسی مت

11۔ اکھرت دی فکر:-

مسلمان یوں رہے تھے ساڈا اے
ایمان آ نفی اے کم اے دنیا عارہی آ قالی اے
انسان دنیا وج جو کجھ وی کردا اے۔ اکی دا
اکھرت وج صباب لیا جاوے گا۔ تھنرا سبنا اکھری
دی فکر نہیں کردا اوہ اپنی زندگی بھر کماں وج مصالح
کرندا اے۔

۵۔ فریدا چار گواٹیاں بندھتے، چار گواٹیاں
لیکھا رب منگھیا، توں آ یوں کھڑے

12۔ رب دی یاد:-

اللہ پاک نے انسان نوں اپنی عبارت آ
ذکر کرن لئی پیدا کیتا۔ پر انسان دنیا آ اے دنیا
وج مگن ہو گیا آ اپنے رب نوں بھلا بیٹھا۔ مابا
فریدہ اپنی سلوکیاں وج فرماندے دیاں کہ اللہ پاک آ
اپنے بندیاں نوں سبھ سال تعلق نہیں توڑ جا۔ اللہ
پاک مسلسل اپنے انعاماں انساناں آکے کردا جائے
اے۔ رب دی یاد توں غافل بندہ دین دار دنیا
اے نہ دنیا دار۔

ڪوڪ فريدا ڪوڪ جيوت راکھا جوار
جب لڳ ٿانڌا نه ٿرڻ تب لڳ ڪوڪ پجار

۱۳۔ قناعت دادرڪ

بابا فریدؒ ۽ سماجي برائیاں داسب
معاشرت روح قناعت، صبر ۽ حوصلہ نہ ہونا دسیا۔
۲ ایہہ شیوا اختیار کرلیا جاون ۽ معاشرت روح حرفت رائج
فتم شیوا و۔ حسد ۽ طع ورگیان بیماریاں اینی
موت آپ مر جاون گیا۔

۽ رکھی سگھي گھاٽ ٿھنڌا پانی پی
دیگھ برائی چوپڑی، نہ تر سائیں بی

۱۴۔ نماز دی اہمیت

بابا فریدؒ اسلامی تعلیمات ۽ سچي
نال عمل کرد ۽ حویاں توں وی اک دا درک دیند
سن۔ آپ باقاعدگی نال ہمیشہ باجماعت نماز پڑھند سن۔
نماز دین دا شون ۱۔ نماز ہر گمان تو روکری ۱۔
بابا فریدؒ شلوک روح فرماند سن۔

۽ اُکھ فرید استیجار و دھست
تو ستار بجاگدا تیری دھندل پریت

۽ اُکھ فرید اوهنوساج ہج نماز گزار
جو سر سائیں نہ توں سو سر کپ تار

15. برداشتِ حق سلوک :-

بابا فریدؒ بہ سلوک دا بدلہ دین
دی بجائے حسن سلوک نال پیش آن دا کہیں نہ
برتاوا بدلہ دین نال انسان جو یہ وقوف تے جاں لہا آکھوڑا
۱۔ قرآن اکھڑا ۱ جاں نال جت ہر دور نہ ہوو
ستون دورہ ای سلام کرک اپنی رادہ۔

16. فلسفہ حیات :-

بابا فریدؒ تے عمل عالماں وانگنوں میں
سے آپؒ ہولکان رہا دھو دروں سمجھ سہ آپؒ
نہ اپنی شلوکان وجہ اس دا فلسفہ وی بیان کیا ۱۔
بابا فریدؒ فرماتے ہیں کہ جیوں میں انسان باقی ہولکان رہا
دھو دروں میں ویکھدا ادوں تک اود سب کور تون ہی
مشکلات وجہ ویکھدا ۱۔

۱۔ فرید میں جانا دھو کو دھو سبھی میں
اچھے چڑھ تے ویکھدا تے گھر گھر ایسا ہاگ

17. نیک عملوں دی نیک جزا :-

انسان دنیا وجہ تہ کچھ وی
کریا ۱۔ اس دی جزا سزا اکی تون اکھڑی وجہ ملے
گی۔ نیک عملوں دی نیک جزا ملاگی تے بہ عملوں دی
سزا ملے گی۔ بابا فریدؒ نے اپنی شلوکان راس ہولکان
تون نیک عمل کرنا دا دھو وی دتا ۱۔

18. راہی برضا :-

اللہ پاک جی حال وجہ وی رکھے انسان

توں فوٹی تے راہی میرنا وینہ جاسیڑا اے۔ اہم راہی وقت
 مکن اے دیوں انسان دے دل وچوں (الج) خد و نعل
 فم سو جاوے گا۔ بابا فرید دے لوکاں توں راہی برقرارین
 دادرسی دیندا ہن۔

اکہ سواریں میں مایہ، عین ملیاں سگوں یوہ
 فریدا جے توں میرا یوہیں سبھ جگ تیرا یوہ

19 زبان و بیان :-

بابا فرید دے شلوکاں وچ بولی جان
 والے اور پنجابی زبان اے جیڑی اے توں اکھ سو سال
 پہلے بولی جاندی سی۔ آپ دے اسلوب بیان ایساں
 سادہ اے کہ دل وچوں نکلی کُل دل اُٹا اچڑ کر جی اے۔
 اسی وجہ توں اسی وقت دے لوک دھرد دھردیوں والے شلوکل
 نال مسلمان ہوئے۔

20. مکرر کل :-

بابا فرید دے شاعری فخر صرف اعلیٰ
 شاعری اے بلکہ اخلاقیات دا اعلیٰ درس وی اے۔
 آپ دے شاعری سن کے روحانی لذت محسوس ہوندی
 اے۔ بابا فرید دے شاعری وچ پہلیوں دے نال نال
 جیڑیاں مٹ دیان گلان کیتا گیاں ہن۔ اوہناں اُچے
 جے کر دیوں ہاں جیانون محل مکرر جاوے تے بندہ واقعی
 بندہ بن جائدا اے۔